

2022Z18918

(ingezonden 7 oktober 2022)

Vragen van het lid Ephraïm (Groep Van Haga) aan de minister van Financiën over 'Begroting Kaag niet verantwoord'.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel 'Begroting Kaag niet verantwoord' van de Business Nieuws Radio (BNR)?¹ (1)

Ja.

Vraag 2

Wat is uw reactie op hoogleraar Economie en Overheidsfinanciën Bas Jacobs die stelt dat het zoeken naar dekking van het miljardengat in de begroting, naar schatting 10 tot 40 miljard euro, onverantwoord is?

Vraag 3

Hoe groot is het gat?

Antwoord op vraag 2 en 3

Het zijn ongekende tijden, die vragen om onconventionele maatregelen. De overheid vervult hier haar rol als vangnet, om te zorgen dat mensen zich niet diep in schulden hoeven te steken om de energierekening te betalen. Het risico van stijgende energieprijzen nemen we als staat over om burgers meer zekerheid te geven. Hier hoort bij dat er dan onzekerheid ontstaat op de begroting. Deze onzekerheid acht ik verantwoord gezien de omstandigheden.

Ik zie dus in dat we ongekend grote maatregelen nemen. De raming van de energieprijzen is zeer onzeker. Daarom heb ik in de brief van 4 oktober ook een bandbreedte genoemd van de mogelijke budgettaire gevolgen. Voor de verwerking in de begroting gaan we uit van de cijfers uit de MEV. De kosten worden op basis van deze raming geschat op 2,6 miljard voor 2022 en 11,2 miljard voor 2023. De Minister voor Klimaat en Energie zal een Nota van Wijziging naar het parlement sturen ten behoeve van de budgettaire verwerking van de voorgenomen maatregelen in de ontwerp-begroting 2023. De incidentele suppletoire begroting ten aanzien van maatregelen met ingang van 2022 is reeds verzonden aan uw Kamer.

We hebben bij de Miljoenennota een pakket van maatregelen aangekondigd met budgettaire omvang van ca. 17 miljard euro, waarvoor grosso modo dekking is gevonden. Hiervan vervalt de maatregel verlaging energiebelasting ter hoogte van 5,4 miljard euro, omdat deze wordt ingezet als dekking voor de maatregelen aangekondigd in de brieven van 4 oktober. Hoe groot de resterende dekkingsopgave is, zal moeten blijken uit hoe de energieprijzen zich gaan ontwikkelen. Hierbij zal ook de ontwikkeling van de gasbaten, de solidariteitsheffing en de inframarginale heffing worden betrokken.

Over de aanvullende dekking wordt besloten in het voorjaar. Deze dekking is niet alleen belangrijk vanuit het perspectief van beheersing van de overheidsfinanciën, maar ook om als overheid de inflatie niet verder aan te wakkeren.

Vraag 4

Kunt u bevestigen dat ambtenaren van het ministerie van Financiën tegen de hoogleraar gezegd hebben dat de situatie op het ministerie 'chaotisch' is?

Antwoord op vraag 4

In algemene zin geldt dat we ons al enige tijd in een uitzonderlijke tijd bevinden. Na de coronapandemie volgde de oorlog in Oekraïne, met als gevolg de sterke en onvoorziene stijging van energieprijzen. Dit heeft ook zijn weerslag op de besluitvorming rond de begroting, die veel hectischer is geweest dan je in normale tijden mag verwachten.

Vraag 5

¹ Remy Kock. 6 oktober 2022. Econoom: 'Begroting Kaag niet verantwoord'.

BNR. <https://www.bnr.nl/nieuws/politiek/10490580/econoom-begroting-kaag-niet-verantwoord>.

Hoe gaat u ervoor zorgen dat het Centraal Planbureau (CPB) weer in staat gesteld wordt om te controleren of de uitgaven onder de begrotingskaders blijven?

Antwoord op vraag 5

Het CPB wordt voorzien van alle informatie over de uitgaven en inkomsten van het kabinet. Wel is het zo dat het kabinet tot op het laatst mogelijke moment heeft gezocht naar mogelijkheden om toch nog compensatie te kunnen bieden aan huishoudens voor 2022 en om een prijsplafond in te stellen voor 2023. Hierdoor is afgeweken van het reguliere begrotingsproces. In deze uitzonderlijke situatie achtte het kabinet het echter van groter belang om alle mogelijkheden te benutten om huishoudens te behoeden voor energiearmoede. Uiteraard vindt het kabinet een ordentelijk begrotingsproces wel belangrijk en zal het zich inspannen om hier ook weer naar terug te gaan.

Vraag 6

Heeft het CPB een waarschuwing gegeven aan het ministerie van Financiën?

Antwoord op vraag 6

Het CPB heeft geen waarschuwing afgegeven. Er is goed overleg tussen het CPB en het ministerie waarbij algehele macro-economische omstandigheden en beleid worden besproken. Uiteindelijk heeft het kabinet besloten tot het pakket aan maatregelen.

Vraag 7

Deelt u de mening dat door de opeenstapeling van pakketten het overzicht volledig weg lijkt te zijn?

Vraag 8

Kunt u ons een duidelijk overzicht verschaffen van de toegezegde pakketten en de budgettaire gevolgen daarvan?

Antwoord op vraag 7 en 8

Ik deel die mening niet. Als onderdeel van de beantwoording zijn de tabellen met het overzicht van de maatregelen die het kabinet heeft getroffen als gevolg van de stijgende energieprijzen opgenomen. Deze maatregelen zijn onderdeel van de verschillende koopkrachtpakketten sinds Startnota 2022.

Vraag 9

Het begrotingstekort gaat richting de vijf procent van het bbp. Hoe zorgelijk vindt u dit?

Antwoord op vraag 9

Het geraamde begrotingstekort bij Miljoenennota voor 2023 is 3% bbp. Dit cijfer is nog exclusief de maatregelen van het APB-pakket, maar het kabinet besluit in het voorjaar over de dekking van deze maatregelen.

Vraag 10

Waar ligt voor u de grens wat betreft het begrotingstekort?

Antwoord op vraag 10

In het trendmatig begrotingsbeleid, waar het kabinet van uitgaat, vindt geen sturing plaats op het EMU-saldo. Budgettaire beheersing vindt plaats door de in het coalitieakkoord vastgelegde financiële kaders te handhaven. Hieraan geeft het kabinet invulling door in het voorjaar te besluiten over dekking van de maatregelen.

Budgettaire verwerking APB (Kamerstuk 2022D39440)

in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Tijdelijk tariefplafond en dekking							
Prijsplafond 2022	2.600	0	0	0	0	0	0
Prijsplafond 2023	0	11.200	0	0	0	0	0
Dekking uit energiebelasting miljoenennotapakket	0	-5.422	0	0	0	0	0
Dekking uit nieuwe solidariteitsheffing	-1.500	0	0	0	0	0	0
Dekking uit nieuwe inframarginale heffing	0	PM	PM	0	0	0	0
MKB-EZK							
Te onderzoeken subsidie energie-intensief MKB	PM	PM	0	0	0	0	0
Flankerendbeleid SZW							
Diverse subsidies o.a. schuldhulpverlening en jeugd	5	0	0	0	0	0	0
Dekking SZW	-5	0	0	0	0	0	0
Bijzondere bijstand studenten							
Bijzondere bijstand studenten	35	0	0	0	0	0	0
Dekking SZW en OCW	-35	0	0	0	0	0	0
Energietoelage							
Energietoelage in 2022	500	-500	0	0	0	0	0
Moties AFB							
WKR	0	241	0	0	0	0	0
Westerscheldetunnel (140 mln. t/m 2029)	0	0	0	28	28	28	0
Dekking NGF	0	-241	0	-28	-28	-28	0
Schoollunches	0	100	0	0	0	0	0
Dekking OCW	0	-100	0	0	0	0	0
Totaal	PM+1.600	PM+5.278	0	0	0	0	0

Augustusbesluitvorming (Kamerstuk 36 200, Nr. 1)

in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Incidentele pakket koopkracht	50	10.173	227	37	93	113	0
Verlaging energiebelasting	0	5.422	0	0	0	0	0
Noodfonds betalingsachterstanden	0	50	0	0	0	0	0
Uitstel schuif energiebelasting naar 2024	0	-246	0	0	0	0	0
Energietoelage (1300 euro)	0	1.400	0	0	0	0	0
Eenmalige verhoging zorgtoeslag	0	2.117	0	0	0	0	0
Enveloppe armoede en schuld	50	75	75	0	0	0	0
Inkomensafhankelijk huurverlaging 1/7	0	0	0	0	0	0	0
Verhogen beurs uitwonenden	0	12	18	37	93	113	0
Intensivering Nationaal Isolatieprogramma	0	150	150	0	0	0	0
Maatregel brandstofaccijns	0	1.193	-16	0	0	0	0
Structureel pakket	111	5.346	4.449	3.220	3.098	3.087	3.174
Verhoging MWL	22	3.208	2.073	863	833	811	532
IOAOW verlagen 2023, afschaffen 2025	0	-496	-151	0	0	0	0
Verhoging huurtoeslag met 203 euro	25	187	325	325	325	325	325
Kindgebonden budget	65	732	485	248	134	133	100
Kinderopvangtoeslag naar 96%	0	0	6	80	102	113	113
Arbeidskorting	0	500	500	500	500	500	500
Verlaging tarief eerste schijf IB	0	700	700	700	700	700	1.000
Investering MKB	0	500	500	500	500	500	600
Caribisch NL	0	16	12	4	4	4	4
Dekkingsmaatregelen	-2.939	-7.051	-6.137	-4.568	-4.510	-4.211	-3.347
Gasbaten (excl. Norg en mijnbouwheffing)	-2.470	-2.281	-2.371	-919	-385	-35	-35
Mijnbouwheffing	0	-2.021	-714	-52	0	0	0
SDE meevaller kolencentrales	-500	0	0	0	0	0	0
Versnel afbouwen zelfstandigenaftrek	0	-173	-345	-518	-688	-598	-89
Afschaffen doelmatigheidsmarge	0	-543	-524	-505	-487	-468	-189
Verhoge lage vpb-tarief naar 19%	0	-1.525	-1.527	-1.528	-1.529	-1.530	-1.549
Box 3: verhogen tarief & HHV	0	-84	-217	-350	-350	-350	-350
Aanpak constructies & fiscale regelingen	0	0	-100	-250	-400	-550	-550
Aftoppen giftenaftrek ANBI-constructies	0	-10	-20	-30	-40	-50	-50
Afschaffen FBI vastgoed	0	0	-54	-54	-54	-54	-54
Verhogen overdrachtsbelasting tot 10,4%	0	-130	-130	-130	-130	-130	-130
Resterend overschot inkomstenkader	31	-284	-135	-232	-447	-446	-351

Uitgavenbeeld augustus	-2.578	573	807	1.496	1.022	-445	635
Rente	383	1.947	1.049	1.015	1.071	1.071	1.071
Asiel	183	189	95	176	184	182	168
Medeoverheden	0	0	0	0	1.100	0	0
Uitvoerinsinformatie SZW en VWS	-937	-35	-185	-312	-381	-433	-438
Taakstellende onderuitputting	-2.100	-2.100	-500	0	0	0	0
Kasschuiven	41	840	489	713	-855	-1.153	0
Overigen	-148	-268	-141	-96	-97	-113	-166
Totaal	-5.356	9.041	-654	184	-297	-1.456	462

Verhoging energietoeslag (Kamerstuk 36 057, Nr. 3)

in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Verhoging energietoeslag van 800 naar 1.300 euro	550	0	0	0	0	0	0

Voorjaarsnota (Kamerstuk 36 120, Nr. 1)

in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Vpb pillar 2 den dekking (+ = tekort)	0	0	0	0	0	0	0
VPB (te dekken buiten Pillar 2)	0	971	0	0	0	0	0
BPV: verlagen schijfgrans naar 200.000	0	-971	0	0	0	0	0
Box 3 (+ = tekort)	2.825	-672	-1.715	-2.606	-2.636	-2.624	-2.461
Box 3 bezwaarmakers kosten lastenkant	2.800	369	369	0	0	0	0
Box 3 bezwaarmakers kosten uitgavenkant	25	75	100	0	0	0	0
Box 3 verhoging HVV terugdraaien	0	-100	-200	-300	-300	-300	-300
Box 2: twee schijven 26% en 29,5% per 2024*	0	-70	-70	-70	-70	-70	-70
Box 2: doelmatigheidsmarge van 25% naar 15%	0	-321	-301	-281	-260	-248	-85
Box 2 en 3: Afbouw AHK met verzamelinkomen	0	0	0	-325	-325	-325	-325
30%-regeling beperken tot Balkenende norm	0	0	-17	-34	-85	-85	-85
VPB: restant verlagen schijfgrans naar 200.000	0	-300	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271	-1.271
Algemeen tarief overdrachtsbelasting van 9% naar 10%	0	-325	-325	-325	-325	-325	-325
AOW koppeling 7,5% (+ = tekort)	0	-561	-47	436	500	530	530
AOW koppeling 7,5%	0	0	1.097	2.251	2.306	2.362	2.362
Afschaffen IOAOW	0	-346	-701	-1.077	-1.102	-1.128	-1.128
Terugdraaien verhoging ouderenkorting	0	-159	-390	-618	-618	-618	-618
Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)	0	-56	-53	-120	-86	-86	-86
Defensie (+ = tekort)	-148	199	1.469	1.749	1.332	1.302	1.693
Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc 2,4 mld.	0	805	2.105	2.405	2.405	2.405	2.405
Toerekenen Defensie	0	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Maatschappelijke diensttijd overhevelen naar Defensie	0	-205	-205	-205	-205	-205	-205
Indexatie CA-middelen tranche 2022	-136	-374	-586	-649	-668	-698	-307
Indicatief accres effect	-12	173	355	398	0	0	0
WML (+ = tekort)	-658	1.577	901	-209	-222	-124	145
WML vervroegen naar 2023 in 3 stappen inclusief AOW	2	1.377	851	291	278	266	145
Onbelaste reiskostenvergoeding 1 jaar naar voren	0	200	200	0	0	0	0
Nationaal Groeifonds	-660	0	0	0	0	0	0
Klimaatfonds	0	0	-50	-300	-300	-230	0
Transitiefonds	0	0	-100	-200	-200	-160	0
Saldo kosten -/- dekking	2.019	623	666	-631	-1.027	-917	-94

Aanvullende koopkrachtmaatregelen 2022 (Kamerstuk 35 925 XV, Nr. 111)							
in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Verhogen energietoeslag met 60 euro	480	0	0	0	0	0	0
Verlagen btw op energie	1.100	0	0	0	0	0	0
Accijnsverlaging brandstof	1.026	0	0	0	0	0	0
Energiebesparende maatregelen	160	0	0	0	-160	0	0
Caribisch NL	5	0	0	0	0	0	0
Gasbaten	-945	-965	-165	-65	-65	-42	0
Totaal	1.826	-965	-165	-65	-225	-42	0